

เค้าโครงการสอน

วิชา น.362/น.462 ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย
ภาคบัณฑิต ภาคเรียนที่ 1/2566

บรรยายทุกวันเสาร์ เวลา 09.00 – 12.00 น.

(เนื่องจากเป็นวิชา 2 หน่วยกิต แต่จัดการบรรยายครั้งละ 3 ชั่วโมง เพื่อความสะดวก)

1. บทนำทั่วไป ผู้บรรยาย : รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ปกรติ

ครั้งที่ 1 วันเสาร์ที่ 19 สิงหาคม 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของวิชาประวัติศาสตร์กฎหมายไทย

1.2 ความแบ่งยุคประวัติศาสตร์กฎหมายไทย

1.2.1 กฎหมายไทยก่อนการรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก (pre-modern law)

1.2.2 กฎหมายไทยสมัยใหม่ (Modern law)

2. ประวัติศาสตร์กฎหมายตะวันตก ผู้บรรยาย : รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ปกรติ

ครั้งที่ 2 : วันเสาร์ที่ 26 สิงหาคม 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ครั้งที่ 3 : วันเสาร์ที่ 2 กันยายน 2566 เวลา 09.00 – 16.00 น.

ครั้งที่ 4 : วันเสาร์ที่ 9 กันยายน 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

2.1 ความหมายของกฎหมายโรมัน และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของกฎหมายโรมัน
โดยแยกพิจารณาเป็น 5 ยุค

1. ยุคโบราณ

2. ยุคสาธารณรัฐ

3. ยุคคลาสสิก

4. ยุคหลังคลาสสิก และ

5. ยุคของจักรพรรดิจัสติเนียน

2.2 กฎหมายที่สืบสายมาจากกฎหมายโรมัน สมัยกลาง

1. กฎหมายของชนเผ่าเยอรมัน

2. กฎหมายศาสนา

3. กฎหมายโรมันในสมัยกลาง

4. การเกิดใหม่ของกฎหมายโรมัน

5. กฎหมายที่ใช้ร่วมกันของยุโรป

2.3 การเกิดรัฐสมัยใหม่ การทำประมวลกฎหมายสมัยใหม่ และอิทธิพลของกฎหมายโรมันต่อการจัดทำ
ประมวลกฎหมายของยุโรป

3. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยก่อนการรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก

ผู้บรรยาย : อาจารย์ กฤษฎา บุญสมิต

ครั้งที่ 5 : วันเสาร์ที่ 16 กันยายน 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ครั้งที่ 6 : วันเสาร์ที่ 23 กันยายน 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ครั้งที่ 7 : วันเสาร์ที่ 30 กันยายน 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

- 3.1 ลักษณะสังคมการปกครองและกฎหมายสมัยสุโขทัย
- 3.2 ลักษณะสังคมการปกครองและกฎหมายสมัยอยุธยา
- 3.3 การชำระสะสางกฎหมายในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น
- 3.4 ลักษณะสำคัญของกฎหมายใหม่และความจำเป็นในการรับกฎหมายสมัยใหม่จากตะวันตก
- 3.5 การปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูปการศาลและกฎหมายในสมัยรัชกาลที่ 5
- 3.6 การจัดทำประมวลกฎหมายและอิทธิพลของกฎหมายตะวันตกที่มีต่อกฎหมายไทย

4. ประวัติศาสตร์กฎหมายมหาชนไทย (อ.ดร.ปุนเทพ ศิริบุษย์)

ครั้งที่ 8 : วันเสาร์ที่ 14 ตุลาคม 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ครั้งที่ 9 : วันเสาร์ที่ 21 ตุลาคม 2566 เวลา 09.00 – 12.00 น.

- 4.1 “กฎหมายรัฐธรรมนูญ” สมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง
- 4.2 การอภิวัฒน์สยามและ(รัฐ)ธรรมนูญสยาม พ.ศ. 2475
- 4.3 พัฒนาการของข้อความคิดทางรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมืองไทยที่สำคัญหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน
- 4.4 สถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์
- 4.5 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและองค์กรผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญ
- 4.6 การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ
- 4.7 รัฐประหารกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4.8 ประวัติศาสตร์กฎหมายปกครองไทย (โดยสังเขป)

5. ระบบกฎหมายไทยในฐานะระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ผู้บรรยาย : รองศาสตราจารย์ ดร.มุนินทร์ พงศาปาน

สัปดาห์ที่ 10 : วันเสาร์ที่ 28 ตุลาคม 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น.

สัปดาห์ที่ 11 : วันเสาร์ที่ 4 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น.

สัปดาห์ที่ 12 : วันเสาร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น.

- 3.1 ความหมายและองค์ประกอบของระบบกฎหมายซีวิลลอว์
- 3.2 การปฏิรูปกฎหมายสมัยใหม่ของไทย
- 3.3 การจัดทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สอบมิตเทอม (30 คะแนน) (เสาร์ที่ 7 ตุลาคม เวลา 09.00-12.00)

สอบปลายภาค (70 คะแนน) (วันอาทิตย์ที่ 17 ธันวาคม 2566 เวลา 13.00-16.00 น.)

หนังสือและเอกสารอ่านประกอบเบื้องต้น

- ประชุม โฉมฉาย, หลักกฎหมายโรมันเบื้องต้น, กรุงเทพฯ 2541
- _____, วิวัฒนาการของกฎหมายโรมัน, กรุงเทพฯ 2548
- _____, กฎหมายเอกชนเปรียบเทียบเบื้องต้น, จารัตโรมันและแองโกลแซกซอน, กรุงเทพฯ 2551
- _____, ภาษาลาตินสำหรับนิติศาสตร์และสังคมศึกษา, กรุงเทพฯ 2556
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, กรุงเทพฯ 2547 พิมพ์ครั้งที่ 6 (2552)
- กฤษฎา บุญยสิทธิ / วินัย พงศ์ศรีเพียร, กฎหมายตราสามดวง แฉกส่องสังคมไทย, กรุงเทพฯ 2547
- กฤษฎา บุญยสิทธิ, “โครงสร้างกฎหมายตราสามดวง”, และ “ความรู้และความสามารถและจริยธรรมของตุลาการไทยโบราณในพระธรรมศาสตร์”, ในหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมณี บุญยสิทธิ, กรุงเทพฯ 2550
- กิตติศักดิ์ ปรกติ, การปฏิรูประบบกฎหมายไทยภายใต้อิทธิพลยุโรป (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ 2564
- _____, สิทธิชุมชน, กรุงเทพฯ 2550
- กิตติศักดิ์ ปรกติ / แสวง บุญเฉลิมวิภาส, “บทบาทพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองและที่มาแห่งกฎหมายและความยุติธรรม”, “สถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบทอดมาจากจารีตประเพณีและบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”, ใน รวมบทความทางวิชาการ เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, กรุงเทพฯ 2552
- ฐาปนันท์ นิพิฏฐกุล, การริเริ่มศึกษาพระธรรมศาสตร์ในฐานะความคิดพื้นฐานว่าด้วยกฎหมายโบราณสยาม, กรุงเทพฯ 2547
- _____, บทราชศาสตร์ของพระมหากษัตริย์และอำนาจบังคับแห่งจารีตประเพณี: กรณีหนังสือบริคณห์ในกฎหมายลักษณะผัวเมีย, ใน ใน รวมบทความทางวิชาการ เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี, กรุงเทพฯ 2552
- Peter Stein, Roman Law in European History, Cambridge, 1999
- Franz Wieacker, A History of Private Law in Europe, Translated by Tony Weir, Oxford, 1995
- มุนินทร์ พงศาปาน, ระบบกฎหมายซีวิลลอว์: จากกฎหมายสิบสองโต๊ะสู่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (พิมพ์ครั้งที่ 4, วิญญูชน 2565)

*****